

279660

PROGRES ȘI CULTURĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL:

- Din nou la drum *I. Butnariu*
Atitudini naționaliste în literatura română *Iosif Bâltu*
Reformatorii contemporani și învățămân-
tului la noi, la Români *M. Câmpeanu-Goreni*
Erotica lui Eminescu *Natalia Popescu*
România *Zareh Baronian*
(tr. E. C. Zamfir)
Despre muzica populară *C. Zamfir*
RECENZII
Metodica desenului, în școala primară de *Vasile Niculescu*
(Constanța Russu).
Naționalismul constructiv de *Pompiliu Nicolau*
(Mihail Moldovanu)
Partea Oficială.

ANUL VIII.

No. 1.

Ianuarie 1938

279660

DIN NOU LA DRUM.

Implinindu-se cinci ani din viața revistei, gândul nostru se îndreaptă spre locul de unde am plecat, și, recunoscând obstacolele potecilor urcate, constatăm privesți măgulitoare în urcușul spre culmea realizărilor tuturor aspirațiilor de ordin profesional și literar.

Revista „Progres și Cultură“ a făcut dovada că titlul îi este justificat, iar preocupările ei au fost în spiritul întregii învățătorimi mureșene, care a respirat prin acest plămân literar. University Library Cluj

Nu s'a uitat că răspândirea culturii în popor depinde de permanentizarea principiului stăruinței și cel mai important factor pentru realizarea acestui deziderat este învățătorul. Dintre toți intelectualii satului el este cel mai indicat a ține pas cu evoluția spirituală a vremii. El formează glasul adânc al pământului, din care tâșnesc izvoare cristaline, înfloresc holdele și pădurile țării; el este ecoul gliei plămădite din dureri și frământări, el este flacăra vie a idealului, rob al pământului, verigă în lanțul ce unește ideia creștină cu naționalismul integral.

În această linie de gândire a lucrat revista noastră, cu scopul bine definit de a duce la bun sfârșit opera începută. Prin această prizmă a văzut comitetul de redacție firul care a condus acțiunea.

Armonizând firul conducător cu necesitățile locale, s'a realizat o prietenească primire din partea tuturor revistelor literare și profesionale și aceasta formează un imbold și mai puternic pentru cei ce contribue la bunul

mers al ei. Revista noastră a dat ocazia ca o generație tânără de colegi și colege să se evidențieze în direcția în care au aptitudini și să impună punctul lor de vedere tuturor acelor care știu să prețuiască munca cinstită și desinteresată.

Generația bătrână și-a făcut datoria din plin. Peste capul ei au trecut greutatea ce ușurează sarcina urmașilor, cari sunt chemați să consolideze și să păstreze ce au moștenit. Pentru aceasta se cere curaj și energie. Tineretea lor le are pe amândouă. Aceasta este o cheazășie ce ne face să credem că nu se vor mărgini numai la cele ce cerem noi, dar vor spori firul realizărilor în toate direcțiile.

Drapelul revistei noastre va îngloba în faldurile lui „mărețe pilde, mari porniri“.

Asemenea bradului vecinic verde, cu frunzele pe nesimțite schimbate, învățătorimea mureșană va trebui să vibreze puternic peste greutățile ce-i stau în cale.

Este o chemare nu numai a noastră, dar și o impetuoasă cerință a vremii. Cei ce cred că viața de astăzi are acelaș ritm lent de până acum, se înșeală amarnic. O primenire culturală și națională se impune.

Natura care nu face salturi, de astă dată trebuie să calce principiul eternizat de specialiști.

În acest nobil scop facem apel la toți colegii să se încadreze noilor cerințe ale timpului și să-și dea contribuția pentru împlinirea acestor deziderate sfinte ale neamului românesc: Progres și Cultură în toate direcțiile.

I. Butnariu.

Atitudini naționaliste în literatura română.

Suntem martori oculari ai scabroasei campanii ce o duce astăzi Ungaria iredentistă în favoarea ideii-utopie de revizuire a granițelor noastre etnice, consfințite etern prin tratatele de pace.

Svârcolirile iredentiștilor unguri nu pot să producă, unor oameni onești, obiectivi și cunoscători perfecți ai realităților istorice, decât accese de sgomotoasă ilaritate.

Ce pretenții absurde și injustificabile au vecinii noștri asiatici! . . . Suntem noi de neam mongol? Curge în venele noastre sângele aprins și sălbatec al seminției turanice? . . . Nu! . . . În venele noastre curge sânge încălzit de soarele maditeranian, sânge nobil de veritabil roman, altoit pe cel dac.

„Originea naționalității române pleacă din timpul depărtat, când piciorul Romanului a călcat prima dată pe pământul Iliricului.“

E mărturisirea sinceră și desinteresată a unui strein, a savantului linguist Millasich.

Cronicarii moldoveni, Gr. Ureche, M. Costin, Neculce, au dovedit prin lucrările lor, în mod magistral, originea latină a neamului nostru.

Cronicarul Ureche scrie „Domnii Țării Moldovei și viața lor,“ care din nefericire nu ni s'a păstrat în original ci într'o copie, care a fost denaturată de Simeon Dascălul. Acest Simeon Dascălul, — din ignoranță, se'nțelege, — a introdus în cronica lui Ureche versiunea că Românii sunt descendenții hoților și tâlharilor trimiși de împ. Traian lui Ladislau

regele Ungurilor, ca să-i ajute contra Tătarilor cu care era în războiu.

Acești hoți și tâlhari, — după Simeon Dascălul, care era alimentat de știrile fanteziste ungurești, — ar fi rămas în țara noastră, dând naștere poporului român.

Celălalt cronicar moldovean, Miron Costin, format ca aproape toți cronicarii moldoveni în școalele poloneze, a căutat să înlăture prin „Cronica“ lui, știrile fanteziste debitate de Simeon Dascălul, Misail Călugărul și Eustație Logofătul.

Pentru a dovedi originea noastră romană, M. Costin spune în cronică: „limba noastră se aseamănă cu limba Italianilor, iar obiceiurile noastre se aseamănă cu obiceiurile Italianilor.“

În Muntenia, Stolnicul C. Cantacuzino luminează și mai mult problema originii romane a neamului nostru. El dovedește originea noastră romană într'o lucrare a sa, referindu-se la următoarele capitole:

I. Colonizarea, II. Continuitatea elementului Daco-Roman, III. Latinitatea limbii, IV. și unitatea evidentă a limbii.

Cel care a tratat însă în mod monumental problema originii neamului nostru, a fost marele Dimitrie Cantemir, în opera sa principală, „Hronicul vechimii Romano-Moldo-Vlahilor.“

„Între acest chip dară, zice D. Cantemir, — pre Romano-Moldo-Vlahii noștri Roma maică din lăuntraiele sale născându-i, i-au aplecat și i-au crescut Traian părintele, cu obiceiurile și armele romane, învățându-i a Dachiei adevărați moștenitori, i-au pus și cu curat sângele fiilor săi, pe Dachia ce era mai dinainte varvară au evghenisit-o.“

În Muntenia Stolnicului Cantacuzino, întâlnim familia Văcăreștilor, cu dragoste și iubire de legea și glia strămoșească, care ne-a dat pe I. Văcărescu, care a scris frumoasa poezie „La Milcov“, străbătută de un cald naționalism, din care desprindem:

*„De unde-ți vine numele pârâu fără putere
Ce despărțirea neamului tu îndrăznești a cere !*

*Desprețuire frații, dau putere-ți neînsemnate,
Căci despărțit ori depărtat, fratele e tot frate.“*

Admirabil precursor al unității noastre naționale.

În timp ce în Țara Românească începe o perioadă lungă de stagnare culturală și politică, epoca funestă a fanarioților, în Ardeal ia naștere o mișcare națională culturală în frunte cu Micu, Șincai, Maior și Ion Budai-Deleanu, cari au dat naștere în literatură „Școalei Ardelene.“

Acești înflăcărați tineri, — în special trinitatea Micu-Șincai-Maior, au muncit intens, culegând date și documente însemnate despre latinitatea neamului nostru.

Micu și Șincai scriu „Elementa linguae Daco-Romane,“ iar Șincai scrie celebra lui istorie, căruia cenzura maghiară i-a aplicat cunoscuta rezoluție. Cum să nu i-o aplice, când în Ardeal pe la începutul veacului al 19-lea, — spune Șincai în cronică sa, — nu existau de cât șasesprezece familii maghiare ?

Petru Maior la fel ne arată originea latină a neamului nostru, în lucrarea sa „Din începuturile Românilor în Dacia“.

Un reprezentant al școalei ardelene în latura poetică a fost Ioan Budai-Deleanu, care a scris cea mai frumoasă operă poetică în literatură până la Eminescu. A scris „Țiganiada“ în prefața căreia se vede foarte bine crezul politic-național al autorului.

Țiganiada nu ne înfățișează numai lupta țiganilor cu Turcii și Budai-Deleanu n'a intenționat prin această operă numai satirizarea neamului țigănesc. Budai-Deleanu a înțeles cu totul altceva. Certurile pentru domnie între țigani nu sunt decât certurile pentru domnie ale domnitorilor noștri, datorită cărora biata țară a ajuns la sapă de lemn.

Cu câteva sute de ani înainte, istoricul Strabo a spus : „neamul Dacilor e foarte numeros și ar fi foarte puternic, dacă n'ar trăi mereu în certuri și lupte fratricide“.

În timp ce în Muntenia era în plină dezvoltare cultura grecească, dintr'un sat din apropierea Sibiului coboară, — ca pe vremuri legendarul Negru Vodă, — în mediul acesta social și cultural înstrăinat, cu gânduri mari și nobile, și că-

lăuzit de o dragoste de țară înfocată, Gheorghe Lazăr.

Vine în București și întemeiază prima școală românească, dovedind ciocoilor și parveniților că studiile înalte se pot preda și înțelege și în limba mult hulită a ciobanilor.

În școala lui Lazăr s'a format marii patrioți, cari au luat mai târziu armele în mână luptând contra străinismului murdar și feroce, care s'a încuibat adânc în trupul țării noastre.

Lazăr era nu numai un mare patriot, dar și un apostol al neamului.

Ninuat îl caracterizează d. prof. univ. I. Matei, într'o broșură publicată de curând.

„Acest om cu trupul stors de suferință, se spiritualiza în clipa urcării cadedrei sale, și încins de flacăra întregii noastre istorii de slavă și durere, el se înălța, prin fanatismul credinții și farimecul viziunii, la acele culmi de tainică vrajă, cari îi dădeau puteri să prindă în cadențele unei coplesitoare elocinți naționale, toate sbuciumările ascultătorilor săi, petrificați de cântecul înșelător al culturii străine.“

Tot în școala lui Lazar s'a format și Heliade Rădulescu, întemeetorul presei naționale în Muntenia, având corespondent în Moldova pe cărturarul Gheorghe Asachi.

Iniințarea armatei naționale o preamărește în slove de aur tânărul ofițer-poet Vasile Cârlova, prin poezia „Marșul Românilor, iar celălalt ofițer-poet, Gr. Alexandrescu, evocă trecutul marilor lupte și frământări naționale din timpul lui Mircea.

În Ardealul lui Gheorghe Lazăr, Simeon Bărnuțiu adună țărănimea subjugată pe câmpia Libertății, inaugurând lupta împotriva Ungurilor, iar Andrei Mureșan scrie „Răsunetul,“ acel „Deșteaptă-te Române“ devenit astăzi marș național.

Cel mai înflăcărat elev al lui Heliade a fost marele patriot Nic Bălcescu, care împreună cu Alecu Russo, Vasile Alecsandri, Kogălniceanu, etc. au dus o luptă titanică pe tărâmul național și cultural, contra asupritorilor și detractorilor noștri.

Iau parte la revoluția din 1848, după care sunt nevoiți să rătăcească prin apusul Europei. În sudul Italiei, la Palermo

departe de țara pe care a iubit-o ca nimeni altul, cu ochii umezi de lacrimi, Nicolae Bălcescu scrie „Istoria Românilor sub Mihai Viteazu,“ inegalabilă până astăzi.

Bălcescu se stinge departe de țară, într'o vilă din Palermo și e îngropat într'o groapă comună din cimitirul mănăstirii Capucinilor.

O epocă de eflorescență literară rar întâlnită în literatura noastră e epoca anului 1840, prin activitatea prodigioasă dezvoltată de pleiada tinerilor scriitori în frunte cu scriitorul și patriotul Mihalache Kogălniceanu, în fața căruia s'a închinat și marele savant Humboldt, autorul celebrei opere „Cosmos.“

M. Kogălniceanu înființează în anul 1840 revista „Dacia literară“, în jurul căreia s'au grupat toți tinerii de valoare ai epocii.

Ce cereau acești entuziasmați tineri dela „Dacia literară.“ O literatură originală, națională, creind în literatură curentul tradiționalist-naționalist. Nu traducerile fac o literatură, spuneau ei, în deosebire de Heliade Rădulescu, care cerea tinerilor să scrie, indiferent ce, numai să scrie.

Primo : literatura și arta națională. Secundo : traducerile. Așa cereau cei dela Dacia literară.

M. Kogălniceanu a fost unul dintre cei mai înflăcărați patrioți, care și-a iubit țara cu fanatism. Pentru mine, spune Kogălniceanu în cuvântul introductiv la cursul de istorie națională rostit în ziua 24 Noev. 1843 la Academia Mihăileană, bătălia dela Răsboieni are mai mare interes decât lupta dela Termopile și izbânzile dela Racova și dela Călugăreni imi par mai strălucite decât acelea dela Maraton și Salamina, pentru că sunt câștigate de Români ! . . . Suceava și Târgoviștea sunt pentru mine mai mult decât Sparta și Atena.

Studiind în Germania, Kogălniceanu a suferit o puternică influență a culturii și naționalismului german.

„Toată viața mea și tânăr și în vârsta coaptă, am mărturisit în mai multe rânduri, că culturii germane, că universității din Berlin, că societății germane, bărbaților și marilor patrioți cari au operat realizarea și unitatea Germaniei, datoroșco în mare parte tot ce am devenit în țara mea, și că la

focul patriotismului german s'a aprins făclia patriotismului meu român !

Sub influența ideilor emise de Kogălniceanu prin organul său „Dacia literară,” s'au format o mulțime de scriitori și poeți însemnați.

C. Negruzzi scrie cea mai bună navelă istorică din literatura noastră, „Alexandru Lăpușneanu.” Vasile Alecsandri, „acel rege-al poeziei” după cum îl numește poetul Eminescu, scrie și eternizează în versuri de foc patriotismul soldatului român și frumusețile incomparabile ale țării noastre. Alecu Russo ne dă acea minunată „Cântare a României,” iar Dimitrie Bolintineanu frumosele lui legende istorice; Alexandru Odobescu răscolește trecutul nostru istoric, scriind câteva nuvele istorice având drept model capodopera lui C. Negruzzi, iar Bogdan P. Hașdeu, scriitor-poet-istoric și filosof, cu o cultură atât de vastă pentru epoca în care a trăit, își manifestă sentimentele lui naționale, românismul lui în felul următor :

„Românismul ? . . . ce'i acela ? în urechi

frumos lovește,

Ce'nsemnează'i greu a spune însă sună românește,

Când vom striga Românismul în politică,

în pictură ?

Domnilor, literatura românească să vă fie,

Arta fie românească, fiți români în poezie,

Industria și comerțul să vă fie românești

Românești d'acum să fie dogmele bisericești.

Maniera românească, fiți români în îmbrăcare,

Românească să vă fie băutura și mâncarea,

Mândrul soare sus pe ceruri românește să lucească,

Căci română e d'asupra împărăția cerească ! . . .

Acela care a căutat să împingă creațiunea poetică pe culmile cele mai înalte ale artei a fost poetul Mihail Eminescu. Eminescu a fost cel mai mare poet al neamului, cel mai înflăcărat patriot și cel mai înverșunat dușman al străinismului și parvenitismului.

În documentatul său studiu „Influența austriacă,” ne

arată cu un lux de argumente pericolul ce amenință limba și literatura română prin infiltrarea elementelor străine. Activitatea lui jurnalistică desfășurată la ziarul „Timpul“ a fost pusă exclusiv în slujba neamului său.

Articolele sale politice sunt de-o ținută și de-o construcție impecabilă. Eminescu a luptat foarte mult pentru libertatea poporului său. „Ceeace voiesc Românii să aibă e libertatea spiritului și conștiinței lor, în deplinul înțeles al cuvântului. Și fiindcă spirit și limbă sunt aproape identice, iar limba și naționalitatea asemenea, se vede ușor că Românul se vrea sincer pe sine, își vrea naționalitatea, dar aceasta o vrea pe deplin.

Iar în altă parte exclamă plin de revoltă: „Poporul cel mai liber și mai îngăduitor din Europa și-a plecat capul sub jugul celei mai slugarnice rase omenesti. Pământul cel mai înflorit încape palmă cu palmă în mâinile cele mai murdare, râul Moldovei se umple de neamul cel mai abject „neamul jidovesc“!

În opera lui poetică, străbătută de cel mai cald naționalism, găsim cea mai puternică imprecuațiune din literatura română.

A fost unul dintre cei mai activi membri ai societății literare Junimea, înființată în anul 1863—64, de către Titu Maiorescu, I. Negruzzi, P. P. Carp, T. Rosetti și Vasile Pogor.

Organul prin care junimiștii își exteriorizau ideile și gândurile lor era „Convorbiri literare“, în coloanele căreia și-a publicat povestitorul nostru drag, Ion Creangă, dela nașterea căruia se implinesc tocmai 100 de ani, multe din poveștile și amintirile sale.

O dată însemnată în literatura noastră e anul 1901, când apare revista „Sămănătorul“, care a dat naștere curentului sămănătorist, unul dintre cele mai sănătoase curente din literatura noastră.

Fondatorii Sămănătorului sunt Gheorghe Coșbuc și Alexandru Vlahuță. Cei grupați în jurul acestei reviste au arătat că literatura română s'a depărtat de specificul național, cerut cu atâta ardoare, la timpul ei, de „Dacia literară“.

Mănunchiul de scriitori grupați în jurul Sămănătorului

cereau o literatură inspirată din trecutul nostru național, din lumea satelor,- țăranul,- această sursă de sănătoasă și ineputabilă inspirație.

Fruntașii colaboratori ai revistei acesteia au fost Gheorghe Coșbuc, care ne aduce robustețea inspirației rurale, Alexandru Vlahuță aduce savoarea predecesorului și modelului său Eminescu și N. Iorga, cu doctrina lui naționalistă, care a fost animatorul și îndrumătorul neobosit al mișcării.

Gheorghe Coșbuc se inspiră din războiul dela 77, dându-ne frumoasele lui „Cântece de vitejie“, iar Vlahuță scrie „Din trecutul neamului“, România pitorească și acel studiu asupra celui mai mare pictor român și naționalist încarnat, Nicolae Grigorescu.

Evocator puternic al trecutului nostru istoric îl găsim pe Barbu Delavrancea, care ne-a dat vestita trilogie a Moldovei.

„Delavrancea a proslăvit în dramele sale c'o dragoste duioasă pământul Moldovei, unde și-a început zilele, unde și le-a tors, dar unde nu i-a fost dat să le sfârșească“ (I. Petrovici).

Sămănătorul a produs o bogată literatură și o mulțime de reviste își fac apariția, ducând mai departe flacăra vie a naționalismului.

La un an mai târziu după apariția Sămănătorului, în 1902, apare la Budapesta și apoi la Sibiu, Revista „Luceafărul“, la apariția căreia d. prof. N. Iorga trimite o scrisoare în care fixează unele norme de conduită literară.

„Asupra României înstrăinate prin altă viață de stat, vorbiți-ne: Tipăriți poezii populare, povești, amintiri. Nu imitați, fiindcă nu aduce nici un folos, nu vă lăsați ispitiți de lucrurile ce ați cetit la alții. Scrieți dela D-stră din țară și din sufletul român de acolo“.

O adevărată școală naționalistă a fost revista Luceafărul.

Dintre colaboratorii principali ai Luceafărului amintim pe Octavian Goga, O. Tăslăoanu, care a tipărit în anul trecut o frumoasă carte cu amintiri dela Luceafărul, I. Agârbiceanu, Iosif, Maria Cunțan, V. Pârvan, etc,

Cel mai înflăcărat dintre toți a fost Octavian Goga, fiu de preot din Rășinarii Sibiului, care a cântat în versuri de foc durerile și suferințele Ardealului, dându-ne și acel minunat „Must care fierbe“, plin de revoltă și neastâmpăr.

Pe aceeași linie de conduită națională apar revistele „Junimea literară“, Făt-Frumos, a lui A. C. Cuza, Ramuri, etc.

O societate culturală înființată în Ardeal și care a dus o mare luptă pentru libertatea națională, a fost și este „Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român, Astra.“

„Astra“, remarcă undeva d. I. Agârbiceanu, s'a născut din instinctul de viață al Românilor dela apusul Carpaților, după marea desămăgire a iureșului eroic dela 1848—49. Ce n'a putut cuceri prin arme, neamul trebuia să cucerească prin lupta culturală: „libertatea națională“.

Reviste literare și studii cu caracter naționalist nu ne lipsesc nici în ziua de astăzi. Ba găsim chiar doctrinari politici ai curentului.

Nichifor Crainic conduce cu multă chibzuință revista „Gândirea“. Al. Gregorian pe acel viteaz „Sfarmă piatră“, la Cluj apare „Gând românesc“, organul Astrei, la Turda „Pagini literare“ etc.

Naționalismul literar, — trebuie s'o recunoaștem, — trăiește mai puțin în revistele din Capitală și mai mult în cele din provincie.

Alături de naționalismul literar, vedem că se trezește din amorțeală și naționalismul politic . . Charles Maurras a spus undeva, că cea mai nouă descoperire a timpurilor moderne e concepția naționalistă a popoarelor . . Și are perfectă dreptate marele scriitor francez.

Astăzi Europa, ba aproape întreaga lume, e străbătută de două curente: unul sănătos și constructiv, având la bază ideia creștină, iar altul distructiv și bolnav, având la bază ideea anti-creștine.

„Naționalismul e o concepție ridicată pe temelia solidarității omului cu pământul și cu neamul în care s'a născut. (I. Gabrea.)

Comunismul e o mișcare destructivă, diabolică, ateistă. Comunismul declară războiul față de Dumnezeu. Exemplul cel mai eclatant îl avem în Spania, unde „se trage cu mitraliera în obrazul lui Christos“, unde bisericile și obiectele de artă sunt distruse în mod revoltător.

Comunismul vrea bolșevizarea tuturor domeniilor de activitate. Camille Mauclair, critic de artă, într'un studiu publicat în revista „Revue de Paris“, vorbește despre noile curente din artă și în special despre bolșevizarea artei de către reprezentanții politici ai comunismului, iar un feroce comunist, mareșalul rus Tukhacevsky (decapitat), declară undeva cu emfază : „Ce desgust, civilizațiile latine și grece.

Consider renașterea, la fel ca și creștinismul, ca o nenorocire pentru întreaga umanitate... Ele au restabilit divorțul definitiv între gândirea și nevoile voastre materiale. Armonia și măsura, iată ce trebuie să distrugem mai întâi... Misiunea Rusiei, în momentul actual, trebuie să fie după părerea mea să lichideze această artă perimată, aceste idei îmbătrânite, această morală, această civilizație înfâșșit.

Credeți-mă, va fi un bine pentru umanitate ca să se ardă cărțile, ca să se ia o baie în isvorul proaspăt al ignoranței și al instinctului.

Va fi singurul mijloc de a salva umanitatea care a devenit sterilă. Nu vom ajunge acolo decât prin violență“.

Și totuși,... naționalismul, atât literar cât și politic, va învinge.

IOSIF BĂTIU.

Reformatorii contemporani ai învățământului la noi, la Români.

Prețuim și alergăm mereu după tot ceea ce este străin și de împrumut. În goana aceasta, cu ochii închiși, adesea lovim și călcăm în picioare, tot ceea ce este al nostru, românesc, și ar trebui să stea la loc de frunte. Și boala se manifestă în toate domeniile vieții noastre sociale.

De aceea am gândit că o cunoaștere, cât de cât, a principalilor reformatori contemporani ai învățământului nostru românesc, nu strică.

Vom trece în revistă personalitățile pedagogice românești ale căror planuri de reformă școlară au influențat și determină viața și organizarea școlii noastre; începând cu Spiru Haret și continuând cu Dnii: Simion Mehedinți, P. P. Negulescu, Dr. C. Angelescu și D. Gusti și vom insista, îndeosebi, asupra punctului de vedere pe care-l au cu privire la școala primară.

I. Spiru Haret 1851—1912).

Spiru Haret, marele „reformator-pedagog,” de numele căruia se leagă atâtea realizări și amintiri scumpe ale școlii românești, omul care a fost născut și a trăit numai pentru această școală, apare pe greu câmp de luptă tocmai în momentul când se simțea nevoie de o reformă radicală.

Legiferarea învățământului nostru deși data din 1864 și avea la bază principiul obligativității și gratuității învățământului nostru primar, a rămas departe de a-și ajunge scopul, căci cu 20 de ani mai târziu, într'un amănunțit și foarte documentat „Raport” adresat M. S. Regelui, S. H. pe atunci inspector general al școlilor, arată că se simte nevoie de o reformă radicală.

Modificările parțiale aduse legii din 1864 de către Tache Ionescu (1893) nu erau streine de sensul proiectului lui S. H. dar

nici un tindeau în mod sincer, „la îndepărtarea sciziunii ce împărțea societatea noastră în două părți: de o parte o minoritate ce beneficia de cultură, iar de altă parte, o majoritate ce se afla într-o completă ignoranță.“

Abea din 1897, anul când ajunge S. H. ministru al instrucțiunii publice, începe cu adevărat regenerarea învățământului nostru românesc.

Primul gând al lui S. H. s'a îndreptat către „masele ce stăteau într-o completă ignoranță.“ Descoperind întunecimea adâncă și multa mizerie materială și morală a avut deosebită grijă pentru școala primară a poporului de la sate.

A înființat școalele de copii mici așezându-le mai ales în centrele cu populație streină, unde limba română nu era vorbită.

Pentru școala primară, a simplificat programele, a întocmit orare, a îmbunătățit metodele de predare, a dat avânt dexterităților, a înzestrat școalele cu materialul didactic necesar, a ridicat localuri și a înființat noi posturi de învățători. A organizat cursuri de adulți, cercuri culturale și cu un cuvânt prin activitatea școlară și extrașcolară a schimbat toată fața școlii noastre de la sate, alungând întunerecul și deschizând largi orizonturi de lumină. Convins fiind că această schimbare se află în primul rând în mâna învățătorilor și a preoților, îi stimează, îi entuziasmează însușiându-le puterea de muncă și îndeplinirea fără șovăire a datoriei.

Ridicând starea economică a țărânimii, prin înființarea de bănci, obștii și cooperative sătești, a împletit-o și mai strâns, făcând-o una cu glia pe care trebuia s'o apere și s'o întrească.

Activitatea lui S. H. nu se rezumă numai la școala primară, ci întreg învățământul nostru l-a organizat și îndrumat pe căi sănătoase.“

Principiile pedagogice cari stau la baza reformei radicale a lui S. H. sunt următoarele:

1. *Democratismul.* Ca aspecte ale democratismului lui Hăret deosebim: a) Marea grijă care o purta pentru cultivarea maselor. b) Realizarea comunităților de muncă, grădini școlare, ateliere școlare, etc. c) Libera circulație a valorilor. Și aici Hăret e aspru criticat de unii din contemporanii lui, acuzat fiind că a deschis un

coridor larg fiilor de țărani către cultură. Dar tocmai acesta este marele merit al lui Haret.

2. *Individualismul*. Pentru o înlesni cunoașterea individualității elevilor a luat măsuri: a) să se reducă numărul elevilor dintr'o clasă și b) a înființat clase divizionare.

3. *Principiul școlii active*, interpretate integralist, încă stă la baza reformelor lui Haret.

4. *Naționalismul*. Mai pe sus de toate Sp. Haret a fost un mare naționalist, pătruns fiind de un naționalism constructiv, creator, care se impune cu atât mai mult în zilele noastre cu cât bântue cu atâta furie, ca nici odată, curentele distructive, extreme.

Astfel S. H., marele reformator, pedagog și puternicul creator, prin opera sa înfăptuită cât a fost ministru între 1877—1911, înscrie singur cea mai strălucită epocă în istoria școlii românești dinainte de războiu.

II. Simion Mehedinți.

Dl. prof. univ. Simion Mehedinți a fost chemat la conducerea școlii românești în epoca, poate, cea mai întunecată a acesteia. Era îndată după războiul pentru întregirea neamului, în urma căruia țara s'a mărit, dar n'a rămas decât ruină. Icoana învățământului nostru din acest timp este așa de jalnică încât e în stare să stoarcă lacrimi dela o inimă cât de tare. Dar Dl. profesor S. Mehedinți n'a disperat ci dimpotrivă a declarat că „parlamentul a hotărît să nu-și depună mandatul până ce nu va fi luat toate măsurile spre completa regenerare a țării.“

Noua orientare pe care a vrut să o dea școlii noastre, iată cum o caracterizează însuși domnia-sa:

„Vreau să pun la temelie instrucțiunii publice jertfa, fiindcă singură jertfa e cu adevărat educativă. Nu cer prin receptor bunul nimănui, ci dau tuturor ocazie să-și înalțe sufletul până la grija de viitorul acestui neam. Și sunt încredințat, că ceea ce n'a făcut îndestul statul va face acuma satul. Vreau ca centralizarea ale cărei roade păcătoase le-am văzut, să înceteze. Am cercat să ajutăm școala prin hârtiile galbene lipite de vătășel pe ușa săteanului și n'am izbutit. Am cercat cu clădiri după tipicul casei școlii și am ajuns la niște cantoane urâcioase, fără cerdac și fără prispă din care copiii nu pot ieși pe vreme de ploaie, nin-

soare ori când e noroi. În sfârșit am cercat programe peste programe, circulări peste circulări și am turnat peste capul țăranului alifii peste alifii, dar cartea tot nu s'a lipit de sufletul lui. E timpul ca să intrăm în școala simpatică a colaborării tuturor spre binele tuturor." (Simion Mehedinți: Școala poporului, pag. 13 și 14).

Di Simion Mehedinți a voit să dea școalei primare o direcție practică, să lipească cartea de muncă și muncă de carte, potrivit cu nevoile fiecărui ținut. După primele patru clase unde copilul se deprinde cu scrisul, cetitul, socotitul și alte elemente de cultură, vor urma doi ani de școală practică unde copiii sătenilor să învețe o gospodărie mai bună ca cea (primită) moștenită de la părinți.

Învățământul secundar îl concepe di Simion Mehedinți tot la sate. „În loc de a mai cerca să ducem muntele la Mahomet (adecă mulțimea copiilor de la sate spre școlile de la oraș) mi se pare că ar fi de o mie de ori mai logic să ducem pe Mahomet spre munte, adecă să apropiem școlile secundare la sate.“ (op. cit. pag. 29).

Ducerea copiilor de săteni la școlile secundare din oraș, dânsul o considera ca o pagubă nu numai materială dar și intelectuală și morală, iar prin aducerea școlilor secundare la sate „s'ar lega poporul de glie ca iedera de stâncă și nici o putere omenească n'ar fi în stare a-l urni din loc.

Tot la sate așează și școlile pentru preoți, seminariile teologice, și școlile pentru învățători, seminariile normale.

Intrucât la vârsta fragedă, în care elevii termină școala primară, obligatorie pentru toți, nu se poate bine deosebi vocația fiecăruia, vor fi tot la sate un fel de școli pregătitoare (de gradul gimnaziilor de azi) unde vor intra copiii cei mai deștepți și de unde vor trece, ceice calcă mai mult a preoție în seminariile teologice, iar ceice calcă mai mult a dăscălie în seminariile normale.

Pentru a pune un acoperiș acestui edificiu, tot la sate vor fi un fel de universități rurale din care să iasă conducătorii.

Natural că și la orașe vor fi școli, atât primare cât și secundare și de toate gradele.

Iată dar cum crede dl Simion Mehedinți că s'ar face o îndreptare pentruca „diplomele de învățământ să nu fie simple pașapoarte către țara salariului fix și a remunerației după buget“.

III. P. P. Negulescu.

Convins că învățământul nostru de după războiu numai corespunde menirii lui, încearcă și dl. P. P. Negulescu să-i caute baze sigure pentru viitor. Planul îl găsim înfățișat în lucrarea pe care a intitulat-o; „Reforma învățământului“, apărută în ed. Casei școalelor în 1922.

După cum sănătosul plan de reformă a învățământului preconizat de dl. S. Mehedinți, n'a ajuns să se realizeze din cauza schimbării regimului politic, tot din aceeași cauză nici dl. P. P. Negulescu nu și-a putut vedea înfăptuită a sa reformă a învățământului.

Dl. P. P. Negulescu constată că învățământul nostru durează prea puțin timp. Incepe prea târziu, la vârsta de 7 ani și se termină prea repede, la vârsta de 11 (unsprezece) ani. Faptul că începe prea târziu, e în paguba mai ales a educației copiilor, iar acela că se sfârșește prea (repede) de vreme e mai ales în paguba instrucțiunii lor. Despărțirea prea timpurie de traiul în comun duce la accentuarea diferențelor sufletești între copiii diferitelor clase sociale și pe ea se altoiește lesne germeul răscolitor al mișcărilor cu caracter de dușmănie, între diferitele clase sociale.

Pornind de la aceste considerente, dânsul prelungește obligativitatea învățământului și în sus și în jos. Face obligatorie frecventarea grădinilor de copii mici, instituește cursul complementar până la 15—16 ani. Face obligatorii școlile de adulți pentru neștiutorii de carte trecuți de 16 ani și pentru toți cetățenii în aceeași stare de neștiință, până la 40 de ani. Are grijă deosebită pentru pregătirea profesorilor de școli normale, ca aceștia, la rândul lor, să dea învățători bine pregătiți.

Reformând și celelalte grade de învățământ, caută să asigure organismului școlar o unificare cu legături strânse între diferitele grade de învățământ. Prevăzând avantagi speciale pentru elevii bine dotați, avea ideea unei educații selective pe temei democratic; „căci democrația, spune Dsa. nu înseamnă nivelare silită ci liberă dezvoltare a fiecăruia după puterile lui. Mai mult încă, e o datorie de căpetenie a democrației, să garanteze și să înlesnească fiecăruia,

fără deosebire, această liberă dezvoltare și putința de a se ridica, neîmpiedecat de nici un privilegiu de naștere sau de avere, în erarhia valorilor *sociale*“ (P. P. Negulescu: Reforma învățământului, Buc. 1922, pag. C. XX.)

IV. Dr. C. Angelescu.

În calitate de ministru al Instrucțiunii publice Dl. Dr. C. Angelescu, a îndeplinit o serie de reforme ale învățământului nostru. Legii învățământului primar și normal-primar din 1924 i-a urmat cea a învățământului profesional din 1926, acestea cea a învățământului secundar din 1928. Modificări ulterioare le-a adus în ultimul ministeriat din 1933—1937.

În reforma D-sale, învățământul primar, care formează primul grad al învățământului, cuprinde:

1. Școala de copii mici — grădinile de copii,
2. „ primară,
3. „ și cursuri pentru adulți,
4. „ și clase speciale pentru copiii anormali educabili.

Să vedem acum cari sunt principiile pedagogice cari stau la baza acestei reforme :

1. Învățământul primar e unitar pe întreg cuprinsul țării (art. 5).
 2. Învățământul primar e obligatoriu și gratuit în condițiunile prevăzute de lege. (art. 6). În privința gratuității, consecință a obligativității, organizează în jurul școlii instituții de asistență (socială) școlară, cămine și cantine școlare, cooperative școlare, etc.
 3. Întregul învățământ e organizat după un plan național și formează un tot organic.
 4. Stabilește o legătură strânsă între școală și realitate, bazându-se pe formularea principală a celui mai larg regionalism școlar.
 5. Are la bază școala activă integrală. Instrucțiunile și dispozițiunile programei sunt dela început până la sfârșit, numai îndemnuri și îndrumări pentru aplicarea acestui principiu.
 6. Individualizarea învățământului în vederea selecționării elevilor.
 7. Extinde și intensifică cultura poporului, înființând în jurul școlii: cercuri culturale; biblioteci școlare și populare, biblioteci pedagogice județene, cursuri de adulți, șezători, cursuri libere, etc.
- Din această înșirare, pe scurt, se vede că principiile pe care se întemeiază reforma dlui Dr. C. Angelescu sunt bine ar-

monizate și constituie un sistem unitar și ar putea fi formulate astfel : „individualizarea, moralizarea, și pedagogizarea învățământului și educației“.

V. Dimitrie Gusti.

În planul de reformă a învățământului dl. D. Gusti constată marea nepotrivire care există între lege și realitate, căci deși legile cuprind dispozițiuni bune rezultatele rămân puțin satisfăcătoare.

Ca punct de plecare, dânsul a avut specificul realității sociale și școlare românești. „O experiență directă, personală, câștigată prin inspecții sistematice ale școlilor din toate regiunile țării, împreună cu experiența indirectă, câștigată prin studii și anchete provocate de noi, ne-au călăuzit cu grijă pașii. (D. Gusti : Un an de activitate, Buc. 1934.) „Toate aceste date au fost apoi confruntate cu legislația școlară și culturală, atât de instructivă, din diferite state europene, și puse în lumina celor mai noi date ale șt. pedagogice, psihologice și sociologice contemporane“ (op. cit. pag. VII.)

Principiul fundamental al proiectului de reformă a învățământului preconizat de d. Gusti este : „adaptarea școlii la viața locală și adaptarea ei pe de altă parte la psihologia deosebită a copilului în vârstă de școală.“ (op. cit. pag. 727.)

Iată cum se exprimă d-sa : școala primară uniformizată până la exces, avea aceiaș programă pentru oraș și pentru toate satele, acelaș orar și aceiaș împărțire de vacanță pentru toate regiunile, în timp ce se știe că alta este psihologia copilului dela sate și alta a celui de la oraș, altele sunt împrejurările de trai în regiunea muntoasă și altele în regiunea de șes sau de apă. Uniformizarea aceasta face între altele ca frecvența școlară a copiilor dela sate să fie în unele regiuni dezastruoasă. Țăranii au nevoie până toamna târziu de serviciile copiilor de urmat la școală : la cules, la arat, la vite, etc. Primăvara școala rămâne în bună parte goală din aceiaș nevoie a ajutorului părintesc. În schimb în monotonia satului, din iarnă și a începutului primăverii cuprins de zăpadă și de ploi, vacanțele de Crăciun și de Paști sunt de o lungime prea mare.“

Pentru îndepărtarea lipsei de frecvență datorită acestor cauze de natură socială și economică, dânsul a prevăzut întocmirea unui calendar școlar, variat de la regiune la regiune, potrivit nevoilor

și dacă e posibil și climei din regiunea respectivă ; pe baza căruia se va putea de vacanță de muncă până la 30 de zile. Pentru recâștigarea timpului pierdut vor fi scurtate vacanțele de Paști și de Crăciun.

Pentru ocrotirea copilului de școală impune asistență medicală școlară ca să dea copilului pe lângă sprijinul intelectual și moral și îngrijirile necesare unui corp sănătos. Tot laici putem aminti și ideea monopolului cărților didactice.

O reformă a învățământului, pe lângă copil și mediu mai trebuie să țină seamă și de învățător. De aceea d. D. Gusti cere prelungirea cursurilor școlilor normale dela 7 la 8 ani. Anul al 8-lea urmând să fie mai mult un an de sinteză și de pregătire pentru școala primară și viața socială. Prevede apoi înființarea de școli normale superioare pentru învățători, în care să li se dea mai ales o pregătire filosofică și pedagogică, precum și studiu relativ la viața socială și economică a satelor.

Dar constată Dsa., „o încercare de nouă îndrumare a unui aparat public, de însemnătatea celui chemat să cuprindă întregul câmp al vieții culturale, care stă la baza existenței și vredniciei unei națiuni, și a unui stat, se poate lovi în împrejurările de acum de piedeci numeroase și greu de înfrânt, chiar și când dispozițiile pe cari le propune sunt adânc chibzuite și complexitatea domeniului, pe care urmează să-l reglementeze în unitatea lui e ținută în seamă. (D. Gusti : Un an de act . . . Buc. 1934 pag. VI.)

Și această constatare, foarte întemeiată, continuă să zădărnicească ducerea la bun sfârșit a mai tuturor planurilor de sănătoasă regenerare.

Din scurta expunere asupra principalilor reformatori ai învățământului nostru contemporan, am văzut cum toți acești oameni au venit cu cele mai bune intenții și cu planuri matur chibzuite, pentru a lipi cartea la sufletul neamului nostru, dar lipsa de continuitate ca și piedecile numeroase și greu de înfrânt, amintite de D. Gusti, au făcut și fac ca bunele lor intenții să rămână fără să-și ajungă scopul. Și în aceeași stare vor rămâne atâta timp cât conducerea și controlul învățământului va continua să rămână la discreția anumitor partide politice și ca atare să se schimbe odată cu acestea.

Mihai Câmpeanu-Goreni
învățător.

Erotica lui Eminescu.

(Urmare).

Trecând la al doilea ciclu al eroticei sale, la contemplații și anume la pastelul metaforic, dăm de „Pajul Cupidon,” care este simbolic și plin de gingășie șăgalnică. Făcând o comparație între „Pajul Cupidon” și „Amor” de Cerna, vedem că în poezia lui Eminescu găsim perfecțiune de stil și maturitatea gândirii, pe când în poezia lui Cerna găsim o putere de imaginație mai bogată și mai semnificativă. Eminescu este pur descriptiv, Cerna narativ. (Convorbiri critice, M. Dragomirescu).

Într'un decor plin de monotonia toamnei, singur și retras în odăiță, o liniște adâncă își așterne lespedeza peste tot. Aceasta-i atmosfera deosebită din sonetul „Afară-i toamnă.”

*Afară-i toamnă, frunza'mprăștiată,
Iar vântul svârle'n geamuri grele picuri;*

Dacă dezolarea e redată prin frunza răvășită, versul al doilea împrăște în schimb mireasma grea a pustiului, care fatal te închide în casă căci:

. . . Vântul svârle'n geamuri grele picuri”;

iar izolarea în casă devine nespus de sensibilă, tocmai prin această picurare de lacrimi în liniștea adâncă din interior.

În această ambianță, gândul poetului sboară către tot ce-a avut el mai drag în viață.

Cufundarea în aceste „dulci nimicuri”:

Afară-i toamnă

.....
.....

*Și tu citești scrisori din roase picuri
Și într'un ceas gândești la viața toată*

devine din ce în ce mai mare, că orice întrerupere ar primi-o cu neplăcere. Aproape în acelaș decor impresionant, de toamnă, îmbibat de tristețe, mărturisește cum își petrece vremea, cum fa-tal izbucnește luminos vișul cel mai mângâetor pentru sine, vi-sul adus de aripa amintirilor. Ceața, care „crește rânduri, rânduri,“ nu e altceva decât lumea acestor amintiri.

Atunci departe în vraja țesută de nostalgie, visul se con-fundă cu realitatea și poetul pare că deodată aude

.....foșnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri,
Iar mâini subțiri și reci mi-acoper ochii.

Poezia toată te învălue într'o ceață de tristețe, plasticizată atât de sensibil prin atmosfera generală, dar mai ales prin acele imagini evocatoare din versul:

„Vântul svârle'n geamuri grele picuri
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Dar și mai bine când afară-i sloată
Să stai visând la foc de somn să picuri.“

Aceste elemente ajută la închegarea atmosferei generale, pen-truca ideea de întristare — senină însă — isvorâtă din covârșirea tomnatecă, să reliefeze și mai mult, ideie și sentimente pe care noi nu facem altceva decât să le contemplăm.

Dar unde imaginația își ia cel mai înalt sbor, pentruca să cristalizeze sentimentul iubirii însoțit de cele mai variate senti-mente, este în balada lirică „Făt frumos din tei și în „Floare albastră.“

„**Floare albastră**“ e tip de erotică în baladele lirice. Ea cuprinde ideea iubirii frumoase, naive, care are și elementul mă-reției, sublimului, când iubita privește pe iubitul său ca pe un om ce gândește la lucruri sublime: „la câmpiile Asire, la întunecata mare.“ Poetul o vede „militică“ și plină de grație feminină.

Toată iubirea din poezia aceasta este învăluită într'o echi-librare sufletească senină și numai la sfârșit cu un reflex puțin mai întunecat, formând un tot sintetic, exteriorizat printr'o plăs-muire naturală, logică.

Dar pe cât de frumoasă și de naivă e iubirea din „Floare albastră, atât e de duioasă iubirea din „**Sara pe deal.**“

E o armonie perfectă între cadru și iubire :

Sara pe deal buciumul sună cu jale

.....
.....*stelele scapără'n cale,*

Apele plâng.....

.....
Nourii curg, raze-a lor șiruri despică,

.....
Valea-i în fum, fluere murmură'n stână;

.....
Clopotul vechiu umple cu glasul lui seara,

Sufletul meu arde'n iubire ca para.

Nourii și razele din această poezie sunt imagini simbolice; nourii simbolizează gândurile negre, razele simbolizează iluziile, speranțele.

Toate imaginile duc spre o melancolie vagă, spre o tăcere misterioasă numai „buciumul sună cu jale,“ ori „scârțâie'n vânt cumpăna dela fântână“ sau „clopotul vechiu umple cu glasul lui seara.“ Și în acest cadru stăpânit de tăcere adâncă se desfășoară iubirea eterică tot atât de adâncă și misterioasă ca și natura.

În „**Freamăt de codru**“ e natura selava iubirii poetului, natura singură care pare a-l înțelege. Ea cu freamătul său, cu cucul care cântă, cu teiul bătrân și isvorul, toate se întrebă trist unde-i crăiasa și toate o doresc. Numai singur poetul știe că „ea nu mai vine, nu mai vine.“ E trecutul amintirilor dulci, pe care-l evocă azi ca pe un vis frumos, ca

*„O poveste încântată
Care azi e'ntunecată...“*

Trecând la iubirea care se desprinde din poeme, meditații și satire, iubirea aici servește numai de cadru în desfășurarea ideii.

Astfel în capo d'opera, care formează punctul culminant al genialității poetului, poema lirică „**Luceafărul**“, acea iubire ideală din sufletul poetului (Luceafărul) și pe de altă parte iubirea pământescă (Cătălina) alcătuiesc numai cadrul, partea concretă a ideii filosofice, care este singurătatea sufletească a omului genial și nefericirea lui. Ideie plină de adâncime filosofică, pe care o

întâlnim și în Moise a lui Alfred de Vigny. Aici însă ideea conține mai intens nefericirea geniului; Moise cere moartea, pe când Luceafărului îi e sete de repaus. Afară de aceasta Moise ne este înfățișat ca un supraom iluminat de puterea divină, care-l ridică atât de mult deasupra oamenilor celorlalți, încât ei nu mai pot avea dragoste față de el, ci teamă, așa că Moise ca om în mijlocul poporului său e un om izolat.

Povestea din „Luceafărul“ e simbolică, fiecare element având o altă semnificație. Cuprinsul: Hyperion, Luceafărul, iubeste pe o fată de împărat, care la rândul ei e fermecată de strălucirea lui. Pentruca să-l îndrăgească cu adevărat îi cere nemurirea. Luceafărul se duce la Dumnezeu pentru a-i cere nemurirea, dar Dumnezeu îl trimite să vadă iubirea pământească, să vadă pe iubita sa care se îndrăgostise de Cătălin, pajul tatălui său, deși avea aceiași dragoste ideală pentru Luceafăr. Scena dintre Cătălin și Cătălina, fata de împărat, e plină de farmec și de un înțeles adânc. Pe când sta alături de Cătălin noaptea sub teii înfloriți, vede Luceafărul, are o tresărire și se roagă de el să se coboare din nou. Luceafărul se mulțumește să rămână în lumea lui senină „nemuritoare și rece,” iar de acolo să fărmece gândurile omenești fără să se coboare la ele.

Pasagiul, când Luceafărul vine pentru ultima dată la fata de împărat este patetic, mai ales atunci când îi spune să vie cu el, să-i fie mireasă.

Parte din scena cu bătaia este umoristică. Vedem dar, cum sentimentul din Luceafărul se ridică admirabil la patetism și ce minunat se îmbină idilicul cu umorul și cu pateticul.

Ca tonalitate găsim aceeași nuanțare.

Dar amintirea iubirii se sălășluiește adânc în sufletul poetului și leagă de aceasta impresia stelei moarte. Așa avem meditația „La steaua.” Această stea există ca un simbol al sentimentului iubirii, ce ne-a cuprins vreodată sufletul.

În „**Scrisoarea IV**” se ridică contra iubirii așa cum e înțeleasă acum și ne face să înțelegem iubirea așa cum a gândit-o și a visat-o Eminescu. Elementul satiric se cuprinde în ultima parte a poeziei, iar iubirea eterică, fantastică cu tot farmecul naturii în prima parte.

Era o iubire prea frumoasă, o iubire care părea că se răs-

frânge asupra celor mai mici lucruri și care stăpâna tot, deaceia nu a putut s'o trăiască poetul decât numai în vis. Este o iubire pură, vapoasă pe care nu ne-o poate da decât numai fantazia.

Trecând la erotica din poeziile de natură epică, dăm de fericirea și șegălnicia iubirii introduse într'un cadru complet fantastic, ca în basmul „Călin.“

În toată poezia sa erotică, se observă multă gingășie și lipsă de vulgaritate.

Genialitatea sa stă mai mult în originalitatea formei și această originalitate o face delicatețea și eleganța imaginilor, armonia desăvârșită dintre fond și formă și limba creiată de Eminescu.

E destul să citești „Mortua est“ sau prima parte din Scrisoarea IV ca să-ți dai seama de eleganța imaginilor; sau să citești „Sara pe deal“ exemplu clasic pentru armonia dintre fond și formă. Felul cum sunt atcătuite versurile, cadența lor contribuie tot atât de mult ca și fondul, să-ți producă acea impresie de oboseală tristă și puțin sgomotoasă, caracteristică apusurilor de soare dela țară.

Acelaș lucru îl putem spune și despre „Melancolie“, „Somnoroase păsărele“ Singurătate etc.

În toate poeziile Eminescu este cu totul lipsit de artificialitate; tocmai sinceritatea sa ne impresionează adânc. El a simțit mult și datorită geniului său a putut exprima artistic această simțire. Deaceia poetul trăiește și va trăi întotdeauna în sufletele noastre.

Natalia Popescu

Inv. licențiată.

România

de Zareh Baronian

Când ochii mi-am deschis, o, Românie,
Un cer senin văzuiu că mă îmbie,
Ca sânul mamei, revărsând comori
Pe capul meu ; e cerul tău cu zori.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Văzuiu cum al tău soare își aruncă
In firele vieți-mi o suveică.
Pământu-ți sub picioare-mi apărea
Mângăetor covor de catifea ;
Iar florile-ți ca zâmbete divine,
Le culegeam de prin câmpii, grădine . . .

In sânul tău eu supt-am, Românie,
Nectarul libertății, poezie ;
Și simt cât de frumoasă-i libertatea
Și cât de prețioasă-i libertatea.

Eu știu că tu ești nobilă și mare
Și ne iubești pe noi, pe fiecare ;
Tu mâna ne-ai întins cu dărnicie
Egală pentru toți, o, Românie,

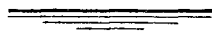
Din groasnice furtuni abia fugit,
Mi-adăpostești neamul nenorocit,
Ca turmele de oi, rătăcitor.
Ai fost a doua patrie a lor.

Ești țară nobilă, cavaleriească,
Cu un popor ce știe să-și trăiască
Viața sa, sudoare semănând
Și din sudoare aur culegând.

Recunoștință-ți port, o, Românie,
Și te iubesc, strigând cu bucurie
Din răsputerea anilor de floare,
În astă zi de mare sărbătoare :

Trăiască România Mare !

(Traducere din limba armeană
de E. C. ZAMFIR.)

Despre muzica populară.

III.

B. Punctul de vedere muzical în studiul muzicii populare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2. *Fenomenul melodic.* Varietatea ritmică a cântecului popular românesc, pe care am văzut-o în articolul precedent, secondează o melodie nu mai puțin asemănătoare, privită în general. Principalul caracter al muzicii noastre populare e acela de a fi strict melodică, a fi cântată pe o singură voce de unul sau mai mulți indivizi, din care pricină se numește în termeni tehnici, muzică *monodică* sau *omofonă*, spre deosebire de muzica ce se cântă pe mai multe voci numită polifonică. Un caracter melodic al întregii manifestări muzicale populare, presupune, fără îndoială, o varietate a ei, căci dacă n'ar exista această varietate în însăși esența ei, melodia, atunci nici n'ar putea trăi ca manifestare artistică. Orice artă trăește prin puterea de a fi cât mai ușor înțeleasă de marile masse ale poporului, noutățile ce le prezintă ea; cu alte cuvinte, vitalitatea artei rezidă în noutatea care provoacă interes. Interesul provocat de noutate crește sau scade în proporție cu spiritul de înțelegere al masselor largi; și noutatea pentru melodia populară, înseamnă varietatea ei, pe care o vom observa în: a) forme, b) întindere, c) caractere particulare, precum și în **I** feno-

menul armonic, unde vom vorbi despre gamele diatonice, modurile populare, tonulații, modulații, cadențe și posibilitatea de a se armoniza muzica populară.

a) În ce privește formele melodiei populare, dela început trebuie să spunem că se prezintă ca melodii improvizate. Nici că ne-am putea închipui altfel melodia populară decât sub această formă de improvizație, căci ceea ce trece din gură în gură este mai mult simțit decât înțeles. Poporul cântă cu sufletul, nu cu creierul. Melodia destinată a fi cântată în grup este mai simplă, accesibilă oricărei formații, de colindători, nuntași etc. pe când melodia destinată a fi cântată de un singur individ, ca doina, cântecul propriu zis, prezintă complicații adeseori foarte greu de executat. Judecând muzica populară, fără să ținem seamă de această principală împărțire — cântece individuale și cântece de grup — și luând ca exemplu o colindă la întâmplare, nu putem trage concluzii precise despre bogăția ei. Evident, cântecele de grup trebuie să fie mai sărace în material variat, căci altfel ar risca să nu poată fi cântate, sau echipa de cântăreți să fie prea abilă, încercată în această direcție, ceea ce nu se prea întâmplă, căci echipele de colindători, bunăoară, se improvizează la moment. Improvizarea cântecelor populare se întâmplă sub forme destul de variate. Dacă împărțim cântecul în fraze, corespunzând propozițiilor ce se despart între ele prin virgulă sau prin punct, după cum ea este mai lungă sau mai scurtă și dacă am însemna fiecare din aceste fraze muzicale — care nu este altceva decât o mică melodie — cu o literă, bunăoară: A, B, C, etc. am putea reprezenta vizual următoarele forme de cântece populare, pornind dela cele mai simple :

1. *Forma unitară*, care cuprinde o singură melodie ce se repetă odată, de două sau chiar de trei ori și ar fi reprezentată astfel: A A A sau numai A A. Evident că repetarea melodiei se face cu o mică schimbare, o mică variație către sfârșit, ca să indice caracterul de repaus ce trebuie să-l aibă orice cântec din loc în loc. Așa de exemplu, cunoscuta co-

lindă din Moldova „Velerim și Veler Doamne“ n'are decât o singură frază muzicală, care se repetă cu o mică schimbare la sfârșit, impusă de caracterul de repaus pe care trebuie să-l aibă, numită cu termenul tehnic — *cadență*. Această mică schimbare de cadență o putem însemna cu un c pus discret după litera mare A, bunăoară, cu care am însemnat melodia, astfel: Ac. Reprezentând deci, prima frază muzicală „După dealul cel mai mare“ cu A, iar a doua frază muzicală „Velerim și Veler Doamne“ care seamănă aproape identic cu prima, cu Ac avem:

A Ac.

Iată cea mai simplă formă melodică, formată dintr'o mică melodie, *una singură*, care se repetă și numită din această cauză formă unitară.

2. *Forma binară*, cuprinde 2 mici melodii și se întâlnește mai ales la cântecele cu refren, din care cauză se mai numește și *formă cu refren*. E interesant de observat că și cântecul de mai sus, luat ca exemplu de formă unitară, are refren. De obicei versul refrenului are un număr de silabe mai redus decât al strofei. Când refrenul este egal ca număr de silabe cu versul strofei, atunci poate fi redus la o singură melodie, ca în cazul de mai sus, dar poate avea și melodia sa separată ca în „Daliană fată dalbă,“ pe care l-am mai citat cu altă ocazie. Aci atât versul strofei, cât și refrenul, care sunt de aceeași lungime (cu același număr de silabe) au frazele lor muzicale deosebite: fraza versului strofic pe care o vom însemna cu A și fraza refrenului pe care o vom însemna cu B.

Pleacă Lina la fântână	(A)	}	bis
Daliană fată dalbă	(B)		
Și botița-și duce'n mână	(A)		

Repetându-se refrenul și ultimul vers strofic A, acesta din urmă are nevoie să facă legătura cu B, din care cauză prezintă o mică schimbare la început. Această mică schimbare a melodiei A să o însemnăm cu A¹. Avem în acest caz următoarea formă binară:

A B A¹. B A.

Cea mai simplă formă binară o avem în colinda „Lăzărelul“ formată din două melodioare: A B.

3. *Forma ternară* are 3 melodioare: A. B. C. în cazul cel mai simplu posibil, când nu se repetă nici una din ele. Cine cunoaște cântecul de stea „Trei crai dela Răsărit“¹⁾ din colecția dlui prof. Mihail Vulpescu, cântec care de altfel se cântă și în Ardeal, cu foarte mici modificări, constată ușor forma lui ternară: A B C B.

4. *Forma cvaternară* are 4 melodioare: A B C D. Am putea cita ca exemplu un cântec de dragoste intitulat „Ană“, cules de preotul Gh. Dumitrescu — Bistrița și publicat în unica revistă muzicală de folklor „Isvorașul“ Anul XVI, No 9 Septembrie 1937 la pagina 299. Acest cântec de dată recentă este foarte interesant ca structură, ca varietate ritmică și melodică, demonstrând că poporul nostru este la înălțimea creațiilor sale artistice din epoca antebelică și în zilele noastre. Cântecul are 4 melodii scurte A B C D, ultima fiind o interesantă amplificare a penultimei. Există și forme mai complexe, ce se întâlnesc rar.

b) În ce privește întinderea melodiei populare ca înălțime, trebuie privită tot din 2 puncte de vedere ca și forma ei; mai amplă pentru cântece individuale și mai restrânsă pentru cântece de grup. Cântecele de leagăn și bocetele au întindere foarte redusă de 4, 5 sau 6 sunete alăturate în scara muzicală; în nici un caz nu trec de o octavă. Colindele și cântecele de stea ajung uneori până la octavă, ca de exemplu cunoscutul „O, ce veste minunată.“ Altele n'au decât 7 sunete întindere: „Velerim și Veler Doamne,“ sau 6 — „Daliană fată dalbă.“ Sunt apoi, în special în regiunea Bihorului, cântece cari nu cuprind decât 5 sunete fără să fie înșirate în ordinea gamei, ci sărind o treaptă; de exemplu: do-re-mi-sol la. Gama care cuprinde o atare înșirare de sunete, se numește gamă pentatonică. În această gamă sunt scrise unele din cântecele noastre populare și se cred a fi cele mai vechi cântece.

¹⁾ În unele părți și mai cu seamă în Ardealul de Sud pe aceeași melodie se cântă și cântecul de stea: „Adam dacă a greșit.“

Cântecele individuale și mai cu deosebire doinele au o întindere liberă, presupunând că individul care cântă trebuie să aibă „glas frumos“ și înțelegându-se prin aceasta nu numai calitatea vocii, ci și întinderea mare a ei.

c) Mai greu de explicat fără exemple muzicale sunt caracterele particulare ale melodiei populare, adică ceea ce face să deosebim un cântec popular de unul cult, sau mai ales de falsele cântece răspândite în popor și considerate drept populare, cântece cari dacă unele din ele nu sunt ultra moderne, au totuși un evident caracter de romanță, de cântec ocazional etc.

1. Apogiaturile, adică acele înflorituri de melodie cari nu fac parte integrantă și obligatorie dintr'un cântec, care sunt lăsate la discreția talentului executantului, abundă cu deosebire în cântecele individuale și dimpotrivă, lipsesc aproape cu desăvârșire cântecelor de grup. Aceste înflorituri obicinuite a fi scrise cu note minuscule alături de sunetele cari alcătuiesc scheletul melodiei, dau o putere expresivă cântecului popular, pe care-l face mai variat și prin aceasta mai interesant. Simplitatea cântecului de grup o remarcăm deci și ca întindere (ambitus melodic) și ca ornamentație.

2. Repetiția sunetelor scurte de aceeași înălțime pe câte o silabă, dând impresia unei vorbiri cântate, care în istoria muzicii s'a convenit a se numi „recitativ“ încă din secolul XVII, este o caracteristică a doinei. Doina românească, hora lungă, și cântecul lung, cum i se mai spune în unele părți, are această caracteristică melodică de a repeta sub formă de recitativ versuri întregi chiar. Cine cunoaște „doina“ culeasă și armonizată de T. Teodorescu, se poate convinge ușor de cele de mai sus. Cine consideră doină orice cântec popular trist amestecând între ele cântece de dragoște cu cântece de miliție sau de cătănie, cum li se spun în Ardeal, face o greșală de distincție, fără prea grave consecințe, bineînțeles, dar cu repercursiuni apreciabile pentru aceia cari ar dori să studieze mai de aproape muzica și poezia populară. Alături de muzicanți (specialiști sau amatori), cercetătorii poeziei populare și profesorii de limba română

au datorita să observe și să remarce alături de versuri și partea muzicală care formează distincția acestor cântece. Pot fi cântece de dragoste triste, pot fi și cântece de miliție tot triste, ele rămân cântece propriu zise. Doinele sunt foarte puține și executate cu predilecție din fluer, care păstrează totuși în executare recitativul, cu toate că fluerul n'are nevoie să distingă silabe în recitativ, căci el cântă fără cuvinte. Nu este de ajuns să auzi dela un țăran [spunând că aceasta e o „doină“, pentru a-i pecetlui definitiv titlul în clasificarea muzicii populare, căci prea adesea s'a obicinuit țăranul cu acest cuvânt dela o vreme încoace. Mai rar se găsesc asemenea repetiri de note --- respectiv de sunete — și nu pe versuri întregi ci pe câte unul — două cuvinte, în baladă. Ele arată sfârșitul cântecului de cele mai multe ori, sunt adică impuse de cadență. Nu se pot găsi recitative în cântecele de grup, căci ar îngreuna mult executarea lor, care rămâne întotdeauna ad libitum, adică la bunul plac al individului.

3. Repetirea sunetelor (2-3) în coborîrea melodiei, care nu constituie recitativul, se întâlnește foarte des în muzica noastră populară și dă naștere unor procedee tehnice artistice de toată frumusețea. Este vorba de procedeele creației muzicale inaugurate cu strălucire de Beethoven în compozițiile sale și apoi de urmașii lui, al eliminării treptate de sunete muzicale în construirea unei melodii, precum și al amplificării melodiei, constând din treptata înflorire a unei mici melodii, alcătuind astfel o adevărată compoziție. Pentru a putea fi înțelese, aceste două procedee — al eliminării și al amplificării — am avea nevoie de o expunere cu exemplificări muzicale, pe care nu ne-o permit condițiunile revistei și atunci suntem nevoiți să apelăm la imaginația muzicală precum și la răbdarea cititorului, de a-i face această expunere cât mai puțin plicticoasă. Inchipuindu-ne o melodie: Do-la-sol-fa; o putem lungi treptat astfel, adăugându-i unul sau două sunete în plus fără să-i denaturăm sensul melodiei:

Do-re-do-la-sol-fa apoi: Si-do-re-do-la-sol-fa-sol-la-fa. Acesta este procedeele amplificării. Dacă, din potrivă, ne închipuim o melodie mai complicată, putem elimina treptat

câte un sunet, rămânând în cele din urmă numai cu câteva sunete care ar reprezenta scheletul melodiei și fără de care n'am mai înțelege nimic dacă am continua să eliminăm. Orice melodie are nevoie de un număr minim de sunete care să-i susțină valoarea muzicală. Acest fel de a crea, care n'are la bază nici o combinațiune cerebrală, care isvorăște din instinctul pur al poporului nostru are cu atât mai mare valoare artistică. Arta nu poate fi artă adevărată dacă nu prinde și este cu atât mai mare arta, cu cât ea este mai răspândită, cu cât prinde mai mult; este o părere de mult împărtășită.

Fenomenul melodic al muzicii populare românești nu s'a epuizat odată cu aceste câteva considerații. El va fi completat și înțeles pe deplin numai după ce vom vorbi despre altă treia fenomen muzical, fenomenul armonic, acela care formează suportul de existență al muzicii pentru cerebralitatea cu care suntem deprinși s'o pricepem.

C. Zamfir.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

P. Redacției : Din lipsă de spațiu „Cursurile“ Dlui Moldoveanu se vor publica în continuare în numărul viitor.

RECENZIE.

Metodica desenului, în școala primară.

de Vasile Niculescu

însp. școlar.

De câțiva ani încoace, majoritatea pedagogilor, acordă o deosebită atenție desenului în școala pr. Ii acordă aproape aceiași importanță ca și lucrului manual. La această atitudine îi determină ultimele investigații psihologice și studii pedagogice în legătură cu această dexteritate, cari ne arată covârșitoarea influență ce o exercită desenul asupra complexului sufletesc al copilului. Într'adevăr desenul dezvoltă spiritul de observație, ascute inteligența, întărește memoria, dezvoltă imaginația, formează ochiul și mâna, etc. În raport cu importanța sa, din punct de vedere al formării complexului sufletesc al elevului, nu i s'a acordat și nu i se acordă nici astăzi, de către corp. did. pr., importanța ce i se cuvine. Din contră: cu toate că în programa analitică s'au dat instrucțiuni speciale cu privire la predarea desenului, în spiritul noilor metode de predare a acestei dexterități, majoritatea învățătorilor au rămas pe lângă vechea metodă: caetele cu modele.

Dl. V. Niculescu (care a studiat metodele de predare ale acestei dexterități, în diferite țări din Occident) ne-a dat această „metodică“, în care tâlmăcește și exemplifică instrucțiunile din programa analitică și pe de-asupra acestora ne pune în curent cu cele mai noi metode de predare ale desenului.

Se ocupă succesiv de cele patru feluri de desen: 1. după natură, 2. din memorie, 3. din imaginație (liber) și 4. desenul decorativ. La fiecare în parte ne arată procedeul de urmat (respectiv principiile did. de avut în vedere) în predare,

la fiecare clasă în parte. Face un elementar și practic studiu asupra perspectivei cercului, patratului, dreptunghiului, asupra indicațiilor de umbră (absolut indispensabile în predarea desenului la cls. III-IV.

Cap. cel mai important și mai interesant (ca noutate) este cel asupra desenului decorativ (care de fapt nu se practică în școlile noastre primare, dar care trebuie să fie introdus fără întârziere.) Prin acest desen (al cărui material îl formează cusăturile naționale, încreștăturile de pe uneltele plugarului, țesăturile, lucrul manual, diferite animalele, plante, frunze, etc. simetric așezate, colorate cu diferite culori) se urmărește dezvoltarea gustului de ordine, de simetrie, de frumos, în sfârșit o bună educare a ochiului și a gândirii.

La finele Metodicei ne indică materialul necesar elevilor și învățătorilor, în ora de desen, precum și felul cum trebuiesc combinate culorile pt. a obține desene cari să încânte ochiul.

Metodica dlui V. Niculescu (lăsând la o parte greșelile de tipar, cari abundă, hârtia proastă, s. a.) este un auxiliar prețios și indispensabil oricărui învăț., în predarea desenului, pt. a-și putea adapta munca sa noilor metode. Acestea pt. a putea scoate maximum de randament din munca sa.

Constanța Russu
Vătava

Naționalismul constructiv

de Pompiliu Nicolau.

În ultimul timp, literatura naționalistă — dac'o putem numi așa — a luat un deosebit avânt. La scurte intervale, scriitorii de valoare, scot de sub tipar masive opere, menite a lămuri problema naționalismului românesc, care frământă atât de viu sufletul tinerei generații. Noțiunea de „naționalism“ nu este bine lămurită în mintea tineretului, pentru că nu toți scriitorii o înțeleg la fel. Fiecare scriitor o interpretează în felul în care el o înțelege. Pentru ca să fie pătrunsă mai adânc această noțiune trebuie să citești pe toți scriitorii naționaliști. E ceia ce am încercat noi să facem. Naționalismul diferă după loc și împrejurări. De ex. Italia este naționalistă (fascistă), Germania este naționalistă (național-socialistă), Portugalia lui Salazar este naționalistă, Spania generalului Franco este naționalistă. Cu toate acestea nu au acelaș fel de conducere. Fiecare își are un naționalism specific, care exprimă specificul național al poporului respectiv. Naționaliștii noștri (să recunoaștem sunt în parte influențați de naționalismul altor țări, deoarece naționalismul este noua formă de existență, pe care vor lua-o popoarele, pt. un timp oarecare) caută formula unui naționalism, care să dea naștere unei civilizații și culturii românești prin care să se manifeste geniul românesc.

Am afirmat mai sus că fiecare scriitor naționalist, care încearcă a contura fizionomia noului stat român — vede acest naționalism într'un anumit fel. Și-l prezintă ca atare.

Intr'un număr mai vechiu al rev. noastre ne-am ocupat de cărțile dlor N. Crainic și R. Motru „Puncte cardinale în haos“ și „Românismul“ și am încercat să arătăm acolo cum văd acești doi titani ai gândirii românești viitorul stat român naționalist. Am constatat o mare deosebire de vederi — deși și unul și altul

sunt bine intenționați și absolut convinși că formula lor va aduce fericirea neamului românesc.

Amândoi acești ideologi rămân în câmpul discuțiilor abstracte (Crainic mai puțin decât R. Motru.)

În cronică de față ne vom ocupa de altă carte. De „Naționalismul constructiv“ al dlui Pompiliu Nicolau.

Nu știm ce să admirăm mai mult la acest om: curajul? sinceritatea? sau fanatica dragoste de neam, pt. care a scris această sguduitoare carte? Rar ne-a fost dat să întâlnim pagini de o mai clocotitoare revoltă contra ticăloșiei politicianismului, care a luat proporții îngrijorătoare după războiu.

Acest om, foarte bine informat; mai mult chiar, de o adâncă erudiție, analizează, la rece, întreg mecanismul statului actual. La fiecare instituție de bază a statului și, cu o sinceritate care te înspăimântă, îi arată scăderile, preconizând în același timp și o radicală transformare a ei. Dsa. nu rămâne în câmpul discuțiilor abstracte, ci coboară în realitate, justificându-și susținerile prin fapte, cifre și date, luate din jurul său. Nu găsești în toată cartea nimic de prisos. Fiecare cuvânt este la locul său. Fiecare cuvânt izbește ca un ciocan în putregaiul ce s'a încuibat în trupul neamului. Frazele sunt scurte, tăioase, laconice. Se vede din ele logica de fier a academicianului. Ai, pe de altă parte, impresia că auzi comenzile rapide, energice ale unui ofițer superior.

Statul pe care îl preconizează dl P. N. îl numește statul național. Pentru a se putea realiza acest stat vor trebui reorganizate radical toate instituțiile de bază ale statului. Acest lucru îl cer și ceilalți naționaliști. Dar, spre deosebire de aceștia, cari se ocupă mai mult de latura spirituală a viitorului stat naționalist român, dl P. N. analizează, în lumina celor mai noi studii, problemele: cultura națională (șc. pr., secundară, universitară, inv. tehnic), biserica națională, apărarea națională, sănătatea publică, justiția, economia națională (agricultura, comerțul, industria, căile ferate, navigația, pe apă, în aer, pe uscat, credit, etc.) arătându-le scăderile, cari sunt extrem de mari.

În partea doua a cărții, dl P. N. vine cu „Soluționări“. Dsa susține că pt. realizarea stat. național este nevoie de: bani, patriotism și pricepere. În posesia celei dintâiu vom intra prin naționalizarea bogățiilor țării (petrol, cărbuni, fier, aluminiu, gaz me-

tan, sare, etc), cari sunt în întregime în mâinile străinilor — în special în ale Evreilor. A doua condiție o avem deja. Patrioți avem în toate compartimentele vieții noastre publice, dar aceștia, până acum, au trăit modest, căutând să fie mulțumiți în conștiința lor că și-au împlinit datoria față de neam. La conducere au ajuns cei îndrăsneți și fățarnici. Toți bunii patrioți trebuie să se pue în mișcare pt. a crea statul național.

Pricepere? Și această problemă se poate rezolva ușor. Avem oameni pricepuți în toate compartimentele vieții publice. Dar acei cari au condus până acum destinele neamului n'au crezut în capacitatea românului (fie el muncitor manual sau intelectual) și l-au înlocuit cu elemente străine.

Acțiunea pt. realizarea cât mai grabnică a stat. naț. trebuie începută cât mai repede. Cine vor începe-o? *Acei cari au în sufletul lor patriotism și în creier pricepere.* Și cine sunt și trebuie să fie aceia? „Toți intelectualii români și creștini cari n'au să-și reproșeze nici o complicitate morală necum materială cu autorii mizerabilelor stări de lucruri de azi din România.”

Suntem recunoscători dlui P. N. pt. curajul de care a dat dovadă atacând atâtea probleme delicate, pt. faptul că a făcut această reală icoană a României de azi și mai ales pt. faptul că a schițat mijloacele cu ajutorul cărora se va putea realiza România de mâine, pe care o visăm cu toții.

Dsăse îi revine partea leului în lămurirea problemei naționalismului românesc.

Mihail Moldovanu.

Partea oficială.

Asociația Inv. din județul Mureș.

Nr. 1/1938.

Către

Domnii membri ai Corpului didactic primar din jud. Mureș.

Avem onoare a vă comunica spre știre și conformare următoarele:

1. La societatea de ajutoare în caz de deces a Asociației noastre s'a încasat dela 24 Aug. 1934, până la 31 Dec. 1937 total 266.255 lei și s'au acordat din această sumă ajutoarele de mai jos pentru următorii decedați:

1. 1934. VII. 27 Soția lui Coț Iuliu, Tg.-Mureș lei 10.000
2. „ VIII. 4 Fiul lui Nic. Pupăză, Chinari lei 5.000
3. „ XI. 2 Fiica Margaretei Nuridsan, Sovata lei 5.000
4. „ XII. 24 Lehencanu Rozalia, Tg.-Mureș lei 10.000
5. 1935. II. 22 Fiica lui Floareș Ioan, Moșuni lei 5 000
6. „ III. 3 Gellert Francisc, Bănd lei 10.000
7. „ III. 9 Palfi Samuil, Dileul nou lei 10.000
8. „ IV. 15 Fiica lui Morar Eugen, Ocnița lei 5 000
9. „ VI. 6 Fiul lui Brătean Ctin, Hodac lei 10.000
10. „ VII. 9 Feier Aurel, Tg. Mureș lei 10.000
11. „ VII. 14 Timuș Simion, Subcetate lei 10.000
12. „ VIII. 3 Soția lui Tomuș Ioan, Posmuș lei 10.000
13. „ VIII. 5 Fiica Eugeniei Harșia, Milășel lei 5 000
14. „ X. 21 Fiul lui Radu Gheorghe, Iernuteni lei 5.000
15. „ X. 31 Fiul lui Gora Mihail, Chiheriul de jos lei 5.000
16. „ XII. 24 Boca Ioan, Tg.-Mureș lei 5.000
17. 1936. I. 9 Fiul lui Anca Vasile, Acățari lei 5.000

18.	1936.	VI.	10	Bodo Maria, Tg.-Mureș	lei 10.000
19.	„	VI.	12	Soția lui Codarcea Ioan, Band	lei 10.000
20.	„	VII.	19	Soția lui Bartha Ioan, Sâncrai	lei 10 000
21.	„	VIII.	7	Fiica lui Suceava Vasile, Ibănești	5.000
22.	„	VIII.	9	Man Vasile, Cozma	lei 10.000
23.	„	VIII.	22	Fiul lui Socolean Florea, Urmeniș	5.000
24.	„	IX.	17	Fiul lui Floareș Ioan, Moșuni	lei 5.000
25.	„	XI.	1	Fiica Laurei Păcurar, Urișiu de jos	5000
26.	1937.	I.	28	Fiul Fienei Radu, Tg.-Mureș	lei 5.000
27.	„	II.	2	Fiica lui Valics Nandor, Ungheni	lei 10.000
28.	„	III.	26	Soția lui Păltineanu Alexandru, Tg.-M.	10.000
29.	„	IV.	28	Fiica lui Bărbulescu Dioniziu, Urișiu	5 000
30.	„	XI.	4	Slavu Maria, Râciu	lei 10.000
31.	„	XI.	12	Fiul lui Vlad Apostol, Cerghid	lei 5.000

TOTAL lei 235.000

Spese de birou și registre lei 4 500

TOTAL lei 239 500

Deci s'au încasat lei 266.255

s'au cheltuit lei 239.500

Sold numerar lei 26.755

S'au încasat câte 100 lei de la fiecare membru la datele de mai jos :

1934 Aug. 20, Dec. 26; 1935 Aug. 8, Sept. 5; 1936 Ian. 30, Sept. 7; 1937 Iunie 6, Dec. 5.

Colegii cari doresc să se facă membri la această societate trebuie să prezinte Comitetului Asociației noastre declarația cuvenită.

2. Dămnii colegi cari au luat cărți din biblioteca Asociației noastre sunt rugați, ca până la 15 Februarie a. c. să le înapoieze pentru a se putea aranja această bibliotecă în scopul de a se preda bibliotecarului Dl Filon Roman înv. la școala Nr. 5 din Tg.-Mureș și pentru a putea împrumuta cărți și altor colegi cari solicită.

Tg.-Mureș, 25 Ianuarie 1938.

Președinte,
Ioan Runcu.

Secretar,
Matei Robanu.

PROGRES SI CULTURĂ

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUD. MUREȘ.

*Apare lunar, afară de Iulie și August, sub îngrijirea
Comitetului Asociației și redactată de un comitet.*

Redactor responsabil:

I. BUTNARIU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamentul anual :

Pentru învățători — — — — — Lei 100
Pentru comitetele școlare și alte categorii „ 120

Toate manuscrisele, revistele și cărțile de recenzat se vor trimite
pe adresa redacției.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

R e d a c Ț i a ș i A d m i n i s t r a Ț i a :
Cooperativa de librărie „Progresul“ Tg.-Mureș.